

Pionieren in het nieuwkomersonderwijs

Verslag regio Noord, 27 februari

Nora van der Linden, Miriam van Oort en Stéphanie van der Raad

Foto: *Still* uit de documentaire De kinderen van juf Kiet | alle rechten voorbehouden

Op woensdag 27 februari 2019 kwamen we samen voor Pionieren in het nieuwkomersonderwijs. Dit traject is gericht op een betere samenwerking en kennisdeling in de regio Noord. We bespraken onder andere twee fragmenten van de documentaire De kinderen van juf Kiet, en wisselden actief uit over de meest belangrijke thema's en vraagstukken. Hieronder een verslag van de middag met een weergave van de belangrijkste thema's.

Dit waren de thema's tijdens de eerste open space ronde:

- Ervaring en opleiding specialist nieuwkomersonderwijs door Klaaske Meliefste.
- Doorstroom naar regulier en vervolgonderwijs door Carin Posthuma en Mirjam Meilink.
- Familie betrekken bij het dorp en de school door Annemieke Delger (geen verslagje).
- Doorlopende leerlijnen en doelen door Marlien de Koning.
- Het technisch leesproces door Gea Knoop (geen verslagje).
- Gedifferentieerd werken / niveauverschillen in de klas door Jolijn Sturing en Anne Dalmolen.

Ervaring en opleiding specialist nieuwkomersonderwijs

Klaaske Meliefste: "Stoom afblazen, ervaringen delen: we hebben het gehad over dat er verschil is in scholen met alleen nieuwkomers en reguliere scholen met enkele nieuwkomers. In het laatste geval voelen de nieuwkomers zich de 'vreemde eend' en dat kan voor gedragsproblemen zorgen. Cultuurverschillen kunnen heel erg groot zijn, en dat kan ook tot onbegrip of confrontaties leiden. Ook omgaan met straf/beloning is bij onze scholen anders dan in land van herkomst. In de klas, is onderwijsassistentie noodzakelijk, maar helaas niet altijd aanwezig."

Doorstroom naar regulier en vervolgonderwijs

Carin Posthuma en Mirjam Meilink: "In onze groep zijn er vooral tips en adviezen gedeeld m.b.t de dagelijkse onderwijspraktijk van leerkrachten in het regulier onderwijs die een (tweedejaars) nieuwkomer in de groep hebben. Er werd aangegeven dat er weinig tot geen informatie 'meekomt' met de leerling. De leerling kan niet aansluiten bij het regulier programma (warme overdracht?). Bij doorstroming de ontvangende leerkracht door een NT2 bril leren kijken. Leerlijnen van de leerling meegeven (nieuwe doelen alvast uitzetten voor de nieuwe leerkracht?) en de leerkracht duidelijk maken dat de leerling moet groeien in zijn/haar eigen leerlijn. Misschien is een warme overdracht een optie. Een nieuwkomer kan in de bovenbouw bijna nooit met de groep mee. Met de leerkracht op zoek naar de mogelijkheden. De moeilijkheden liggen voor de hand. Veel leerkrachten lopen tegen o.a. zaakvakken aan. Laat de nieuwkomer aan de gang gaan met de begrippenlijst. Een poster of woordenlijst maken waarop de begrippen uitgewerkt worden. Desnoods in eigen taal. Dit is redelijk makkelijk te organiseren. Zo houdt de leerkracht het voor zichzelf overzichtelijk en werkt ieder kind aan hetzelfde onderwerp. Gebruik filmpjes van Beeldbank of SchoolTv voor oriëntatie op het onderwerp en pre-teaching. Dit geldt ook voor de filmpjes van Nieuwsbegrip. Een aantal scholen laten de kinderen, een aantal keren per week, buiten de groep werken met een onderwijsassistent. Ook het inzetten van de methodiek van Zien is Snappen en De Bovenkamer (Josee Coenen) is aan de orde geweest."

Doorlopende leerlijnen en doelen

Marlien de Koning: "De leerlijnen waren over het algemeen duidelijk bij mijn gespreksgenoten. Het gesprek ging snel over in 'hoe doe je dat dan?' Op welke manier is versnellen te realiseren: Versnellen door minder opdrachten te geven en kortere instructies. Versnellen door leerlingen los te laten en instructie naar behoefte te geven. Versnellen door leerlingen (wanneer ze langer in Nederland zijn) in de passende perspectieven weg te zetten maar daarbij te zorgen dat ze niet in de gestelde route blijven hangen. Maar ook hoe doe je dat wanneer een leerling naar het VO gaat en niet kan uitstromen naar het niveau dat bij de intelligentie van de leerling hoort. De leerling heeft eigenlijk nog geen tijd gehad om een inhaalslag te maken."

Gedifferentieerd werken / niveauverschillen in de klas

Jolijn Sturing en Anne Dalmolen: "Wij hebben het gehad over differentie. We hebben uitgelegd hoe het bij ons in de schakelklas nieuwkomers gaat vwb differentiatie (knn in niveaugroepen plaatsen op taal en rekengebied). Daarna hebben we gesproken hoe differentiatie op andere scholen wordt toegepast. Hoe bepalen we het niveau van een kind bij instroom? Welke toetsen en/of hulpmiddelen gebruiken we daarvoor? Daarna hebben we het uitgebreid gehad over de grote meerwaarde van vrijwilligers in de klas. Hoe ontzettend fijn het is als je meer handen in de klas hebt."

Foto: De vorige bijeenkomst draaide om de vraag "Hoe doe jij het?" | Kennisland | CC BY 4.0

Dit waren de vragen verdeeld over zes deelgebieden, die we van te voren hebben opgehaald en waar jullie het tweede deel van de bijeenkomst met elkaar over hebben gesproken:

Sociaal emotionele ontwikkeling	Rekenen	Taal	Instroom en doorstroom	Ouders betrekken	Zorg
Welk programma voor sociaal emotionele vorming?	Reken- onderwijs in de schakelklas?	Beter en verantwoord aanbod?	Welke stappen: nieuwkomer komt binnen en dan?	Goede samenwerking tussen ouder, kind en school?	Hoe aandacht verdelen over 18 niveaoverschillen?
Hoe leerkrachten begeleiden in het omgaan met kinderen met trauma's?		Hoe taalrijke leeromgeving creëren?	Wat is er nodig om het onderwijs op gang te brengen?		
		Hoe woordenschat vergroten?	Hoe instroom van kinderen (van ISK) "thuis" laten voelen?		
		Technisch lezen en schrijven via Vlug Leren Lezen en Horen Zien Schrijven?	Hoe 2 groepen nieuwkomers (3,4,5 en 6,7,8,)?		

Extra: Omgaan met sociaal-emotionele trauma's (programma voor sociaal-emotionele ontwikkeling)

Rosan Zeilstra: "Aan onze tafel kwam Team Up ter sprake. Een aantal scholen werkt met Kanjer/PBS of Rots en water maar de taal is vaak een struikelblok. TeamUp is een programma samengesteld door War Child/Save the children en Unicef. Werd al gebruikt in de AZC's maar is nu geschikt gemaakt voor scholen. Wij (Taalklas De Veenvlinder, Eelde) zijn als een van de 16 pilotscholen hiermee al meer dan een jaar aan het werk en we vinden het een hele goede methode.

Team Up biedt kinderen activiteiten waar ze naar uit kunnen kijken en waar ze hun energie en emoties in kwijt kunnen. Tijdens de activiteiten krijgen ze de juiste aandacht en kunnen ze op een positieve manier contact maken met de anderen. Ze worden er actief en vrolijk van en het helpt om een gevoel van stabiliteit te geven en om stress en andere gevoelens te reguleren.

De activiteiten zijn gebaseerd op 8 sociaal emotionele thema's; boosheid, angst, stress, conflict, respect, pesten, assertiviteit, vriendschap en vrienden. Binnen de thema's komen gevoelens en emoties aan de orde, zoals eigenwaarde, optimisme, angst, hoop, veiligheid, humor, het uiten van positieve en negatieve emoties. Daarnaast wordt gewerkt aan de sociale ontwikkeling in de vorm van gedragsvaardigheden zoals communicatie, samenwerking, empathie, vertrouwen, relaties.

Wat is het precies, hoe gaat het in zijn werk: je kan het zien als een soort spellen die je 1 keer per week met je klas doet. Je kiest van tevoren een bepaald thema wat op dat moment aansluit bij de kinderen. In het Team Up Gamebook wat bij de methode hoort zoek je de bijbehorende spellen. Afwisselend zeer actief tot rustiger spellen/activiteiten waarbij allerlei vaardigheden aan bod komen. Belangrijk zijn de terugkerende vaste rituelen, start en afsluiting, complimenten geven, rust. Het is de bedoeling dat je de les met twee personen geeft, je wisselt elkaar af m.n. om tempo erin te houden maar ook om de kinderen emotioneel optimaal te begeleiden. En dat is nodig, er komt nogal wat los tijdens de les. Bovendien heb je elkaar nodig om de activiteit voor te doen, er wordt zeer weinig taal gebruikt!

Wil je meer weten over TeamUp op School? Zie ook www.cedgroep.nl/teamup of neem contact op met Dineke de Groot, D.deGroot@cedgroep.nl Ook kun je TeamUp vinden op de landelijke LOWAN-dagen. Dan staan ze daar met een stand en kun je tijdens een workshop een echte TeamUp-sessie ervaren. Kijken bij ons op school mag natuurlijk ook, neem gerust contact op: r.zeilstra@stichtingbaasis.nl."

Extra: notities van gesprek 'Ouders betrekken bij onderwijs'

Tijdens het gesprek werd geconstateerd dat hoe betrokken de ouders op school zijn, afhangt van hoe de kinderen naar school komen, bijvoorbeeld met een busje of wandelen. Het is goed om betrokkenheid te stimuleren, maar: zelf ben je er voornamelijk voor het onderwijs.

Extra: notities van gesprek 'Technisch Lezen'

Er zijn veel ervaringen en methodes uitgewisseld. Er is een spel ontwikkeld om klanken goed te horen: Grafo Game - Maarssen. Er is gesproken over neuropsychologie en het delen van informatie binnen NiN.

Volgende bijeenkomst

Ter voorbereiding van de bijeenkomst op **woensdag 8 mei 2019 van 14.00 - 16.30 uur** vragen we je alvast na te denken over een mini-interventie of experiment: wat zou jij willen uitproberen/veranderen/vernieuwen in jouw dagelijkse praktijk? De volgende keer besteden we aandacht aan het invullen van een kleine interventie en aan het verduurzamen van het lerend netwerk in de regio Noord.

Hier nog meer informatie over [Kennisland](#), en over het project [Pioniers in nieuwkomersonderwijs](#).